

1944-51
15

12/11/44

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΘΟΥΣΑ "ΠΑΛΛΑΣ",

ΚΥΡΙΑΚΗ 12 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1944, ΩΡΑ 11 Π. Μ.

ΣΥΝΑΥΛΙΑ

ΤΗΣ

ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ

ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ

Φ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

ΤΙΜΑΙ ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ

ΘΕΩΡΕΙΟΝ (κατά θέσιν)	ΔΡ. 500	δία.
ΠΛΑΤΕΙΑ Α'	" 500	»
ΠΛΑΤΕΙΑ Β'	" 400	»
ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ	" 400	»
ΕΞΩΣΤΗΣ	" 300	»

ΤΙΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΡ. 100 δία.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

1. Σουίτα από την όπερα «Βασιληάς
Ἄρδουρος» HENRY PURCELL
(1658 — 1695)
  - I Overture
  - II Introduction to Act II
  - III Lively dance
  - IV Hornpipe I
  - V Hornpipe II
  - VI Symphony
  - VII The Grand Dance
2. Ἡ Νεότης τοῦ Ἡρακλέους C. SAINT-SAENS
Συμφωνικό ποίημα
3. «1812» Πανηγυρική εἰσαγωγή P. TSCHAÏKOWSKY

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

4. Συμφωνία τοῦ «Νέου Κόσμου» ANT. DVORAK
(*Ἔργον 95)
    - I Adagio-Allegro
    - II Largo
    - III Scherzo
    - VI Allegro con fuoco
-
-

HENRY PURCELL
ΒΑΣΙΛΗΑΣ ΑΡΘΟΥΡΟΣ

Ἡ «Βασιλῆας Ἀρθούρος» εἶναι τὸ δραματικὸ ἀριστοῦργημα τοῦ περὶ μεγάλου ἀπ' τοὺς Ἀγγλοὺς μουσουργοῦ, τοῦ Henry Purcell (1658—1695). Τὸ μελόδραμα αὐτὸ γράφηκε στὰ 1691, πάνω σὲ κείμενο τοῦ Dryden καὶ διακρίνεται — ἀπ' τὰ ἄλλα σκηνικὰ ἔργα τοῦ συνθέτου — γιὰ τὸν ἐθνικὸ χαρακτήρα τῆς μουσικῆς, συχνὰ ἀρρενωπῆς καὶ βάρβαρης, ὅπως βάρβαρη καὶ ἀρρενωπῆ εἶναι ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἔργου. Ἡ ὑπόθεσις αὐτὴ περιστρέφεται στοὺς ἀγῶνες τῶν Βρεττανῶν, ὑπὸ τὸν Ἀρθούρον, ἐναντίον τῶν ἐπιδρομῶν Σαξῶνων. Ἡ σουίτα ποῦ παίζεται σήμερα ἀποτελέστηκε ἀπὸ διάφορα μικρὰ κομμάτια τοῦ ἔργου μεταξὺ τῶν ὁποίων περιλαμβάνονται οἱ δύο χαρακτηριστικοὶ ἀγγλικοὶ χοροὶ ποῦ ἐχορευόντο μὲ συνοδείαν γκάιτας: Hornpipe. Ὁ παλαιότατος αὐτὸς ἀγγλικὸς χορὸς ἀπαντᾶται σὲ ρυθμὸ 4 τετάρτων, στὴν ἐποχὴ ὅμως τοῦ Purcell καὶ ἔως τὸν 19' αἰῶνα συχνὰ καὶ σὲ ρυθμὸ 3/4, μὲ χαρακτηριστικὲς συγκοπές. Ἡ σουίτα τελειώνει μὲ μιὰ Grand Dance, εἶδος μνημειώδους σακόννας, ποῦ εἶναι ἀντάξια κι' αὐτοῦ τοῦ Χαίνδελ.

C. SAINT-SAENS
Ἡ ΝΕΟΤΗΣ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

Σύμφωνα μὲ τὴ μυθολογίαν ὁ Ἡρακλῆς κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ζωῆς του εἶδε νάνοι γιγάντιοι μπροστὰ τοῦ δύο δρόμοι: ὁ δρόμος τῆς ἡδονῆς καὶ ὁ δρόμος τῆς ἀρετῆς. Ἀναίθνητος στὴς σαγηνευτικὲς προσπάθειες τῶν νυμφῶν καὶ τῶν βακχίδων, ὁ ἦρωας προτίμησε τὸ δρόμο τῆς πάλης καὶ τῶν ἀγῶνων, στὸ τέμα τῶν ὁποίων διαβλέπει, μὲς' ἀπ' τῆς φλόγες, τὴν ἀνταμοιβὴ τῆς ἀθανασίας.

P. TSCHAÏKOWSKY
"1812", ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τὸ καλοκαίρι τοῦ 1881 εἶχαν γίνει στὴ Μόσχα τὰ ἐγκαίνια τοῦ περὶφημου ναοῦ τοῦ Σωτήρος, ποῦ εἶχε ἀνεγερθεῖ ὡς ἀνάμνησις τῆς ἐκστρατείας τοῦ Ναπολέοντος ἐναντίον τῆς Ρωσσίας καὶ τῆς ἀποφασιστικῆς νίκης τῶν Ρώσων ἐναντίον τῶν ὑποχωρούντων Γάλλων. Πρόκειται συνεπῶς γιὰ ἔργο ποῦ γράφηκε γιὰ εἰδικὴ περίστασις καὶ μάλιστα γιὰ ἀνοιχτὸ χωρὸν, δεδομένου διὲν πρωτοπαίχθηκε στὴ πλατεῖα ποῦ εἶναι μπροστὰ στὸ ναὸ καὶ διὲν δευτέρου ἡμῶς τῆς εἰσαγωγῆς συμμετέχον στὴν ἐκτέλεση καὶ κανόνια. Στὴ πρώτη ἐκτέλεσις εἶχε λάβει μέρος καὶ ἡ περὶφημη κωδωνοστοιχία (Glakenspiel) τοῦ ναοῦ τοῦ Σωτήρος. Σήμερα οἱ πραγματικὲς καμπάνες τῶν ἐκκλησιῶν ἀντικαταστάθηκαν, γιὰ τῆς ἐκτελέσεως σὲ κλειστὸ χωρὸν, ἀπὸ συνειθισμένους καμπάνες τῆς ὀρχήστρας, ἐνῶ οἱ κρότοι τῶν κανονιῶν ἐκτελοῦνται μὲ δυνατοὺς χτύπους τοῦ τὰμ-τὰμ καὶ τοῦ μεγάλου τυμπάνου. Στὸ ἔργο οἱ Γάλλοι ζωγράφοι μὲ τοὺς ἤχους τῆς «Μασσαλιώτιδος» ποῦ περνᾷ συχνὰ ἀπ' τὸ ἔργο, ἐνῶ οἱ Ρώσοι ἀντιπροσωπεύονται ἀπ' τῆς φανφάρες καὶ τὸν ὕμνο τους.

ANTON DVORAK

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΟΥ «ΝΕΟΥ ΚΟΣΜΟΥ»

Συνθέτης κατ'έξοχην έθνικός, ο Άντωνίος Ντβόρζακ, όπως τό αποδεικνύουν τό περισσότερα και τό καλλίτερα έργα του (Σλαυικοί χοροί, Ραφωδία, Humoresques κ.λ.π.), απέκτησε παγκόσμιο όημη με τίς συμφωνικές του συνθέσεις, μέσα στις όποίες ξεχωρίζει κυρίως ή «Πέμπτη Συμφωνία» σέ Μι έλασ, (έργ. 95) πού φέρει τή προσωπομια «Συμφωνία του Νέου Κόσμου». Καί αυτό γιατί ο Ντβόρζακ μεταξύ τών συνθετών «Άμερικανικής μουσικής». Έσφαλμένος δέ' γιατί τά άμερικανικά στοιχεία τής Συμφωνίας του Νέου Κόσμου είναι έντελώς έπιφανειακά, ένω κατά βάθος έπικρατεί ή τσεχική καταγωγή του συνθέτου. Βέβαια το ό Ντβόρζακ μεταχειρίζεται στη Συμφωνία του αυτή θέματα παρμένα άπ' τή μουσική τών Νέγρων τής Άμερικής ή και τών Έρυθροδέρων άκόμη' τούς χαρακτηριστικούς ρυθμούς συνεχεις συγκοπές, πού και σήμερα είναι ή βάσεις τής μουσικής τής τζάζ, κλίμακες με προσαγωγή κατά τόνο κ.λ.π. Άλλά μήπως κάτι τέτοια γνωρίσματα δέν τά βρίσκουμε και σέ άλλες, έθνικές σχολές, και μάλιστα στη σλαυική, στην όποια ανήκει ο Ντβόρζακ; 'Ο Ντβόρζακ προσπαθεί νά δημιουργήσ ημιά άμερικάνικη άτμόσφαιρα' στο τέλος όμως υπερισχέει ή νοσταλγία για τήν άληθινή του πατρίδα και έτσι ή «Συμφωνία του Νέου Κόσμου» εμφανίζεται περισσότερο ως Σλαυική, παρά Άμερικάνικη. Στο σύνολό τής ή Συμφωνία αυτή είναι μάλλον μιά σειρά από πρωτότυπα δημοτικά τραγούδια πού διαστυρώνονται και πλέκονται με τούς πού περιέργους ρυθμούς, από άπόψεως δέ φόρμας ανεξάρτητη από οιαδήποτε σχολή ή οιοδήποτε σύστημα.

Τό πρώτο μέρος τής Συμφωνίας, ύστερα από ένα εισαγωγικό μέρος, ξεκπιά με ένα Allegro molto και μ' ένα θέμα στο κόρνο, στο όποιο, οι τόσο χαρακτηριστικές συγκοπές παίζουν σπουδαίο ρόλο. Τό θέμα αυτό, καθώς και μερικά άκόμη δευτερεύοντα, δέν μάς θυμίζουν άκόμη 'Άμερική, ως τή στιγμή πού μιά άπλή μελωδία, στο φλάουτο και στο όμπος, μελωδία σέ παλιά πεντάτονο κλίμακα και χωρίς κανονικό προσαγωγή, μάς θυμίζει τή μουσική τών άπλοϊκών φυλών πού ζούσαν κάποτε στο Νέο Κόσμο. Τό δεύτερο όμως μέρος τής Συμφωνίας, τό Largo, είναι εκείνο πού έκανε τό έργο αυτό τόσο δημοφιλές, χάρις σέ μιά άργη νοσταλγική μελωδία, πού έντυπώνεται άμέσως στο αυτί του άκροατού και μιλεί στη ψυχή του. 'Η μελωδία αυτή άκούεται, ύστερα από λίγες άργες συγχορδίες τών χαλκίων όργάνων, στο άγγλικό κόρνο και γεννά στην καρδιά μιά θεϊκή γαλήνη, μιά έρηνική όπτασία. 'Αντιθέτως τό δεύτερο θέμα (στον όμώνυμο έλάσσονα, άλλαγμένο έναρμονίας), είναι θέμα παθητικό και γεμάτο έρωτισμό. Είναι τό αίσθηματικό μέρος του έργου. Τό Σ κ έ ρ τ σ ο τής Συμφωνίας, στο άρχικό του τμήμα, είναι γεμάτο χιούμορ και άπόψεως χρωμάτων τής όρχήστρας τό ωραιότερο από όλα τά άλλα μέρη. Τό «Τρίο» του σκέρτσου είναι έν μέρι καμωμένο με τίς άρχικές νότες του άργου μέρους τής Συμφωνίας (Largo). Πρέπει έπίσης νά σημειωθή στην coda του σκέρτσου ή χρησιμοποίησης τών τριών κυρίων θεμάτων (του πρώτου μέρους, του δεύτερου και αυτού του σκέρτσου). Τό φινάλε άρχίζει με ένα θέμα πού ο Τ h. Baker ('Η μουσική τών άγρίων τής Βορείου Άμερικής) νομίζει ότι είναι μιά πολεμική μελωδία τών άυτόχθόνων τής Β. Άμερικής, ένω μπορεί θαυμάσια νά ανήκει και σέ οιοδήποτε Εύρωπαϊκό λαό. Στο μέρος αυτό ο Ντβόρζακ άναπτύσσει μιά άπαράμιλλη άντιστικτική έργασία και ύπεροχο χρησιμοποίηση όλων τών κυριωτέρων θεμάτων, πού πλέκονται και διαλέγονται μεταξύ των με ένα τρόπο πραγματικά μεγαλοφυή.